

Milieujaarverslag 2018

Libra Revalidatie & Audiologie

“Op weg naar een duurzame bedrijfsvoering”

Voorwoord

Met trots presenteer ik hierbij het tweede milieujaarverslag van Libra Revalidatie & Audiologie (Libra R&A). Als organisatie in de zorg heb je de taak om kwalitatief goede, verantwoorde, betaalbare en toegankelijke zorg te leveren. Onze maatschappelijke verantwoordelijkheid vertaalt zich in de manier waarop we omgaan met thema's als duurzaamheid, veiligheid, gezondheid, kennisontwikkeling en personeelsmanagement. Al onze medewerkers zijn daar iedere dag mee bezig.

Een weg die nadrukkelijk is ingeslagen, is de weg naar een duurzame bedrijfsvoering. We hebben afgelopen jaar het zilveren certificaat van de Milieuplatform zorgsector behaald. Daarnaast zijn we actief bezig met verduurzaming van onze bedrijfsvoering. Voorbeelden hiervan zijn energie-efficiëntie, het vervoersbeleid, afvalscheiding en voedingsbeleid. In het strategisch beleid hebben we onze ambitie uitgesproken om drie jaar via brons in 2017, zilver in 2018, in 2019 het gouden certificaat te behalen.

Daarnaast willen we als Libra R&A ook een bijdrage leveren aan de leefbaarheid in de plaatsen en/of regio's waarmee we zijn verbonden. Wij staan open voor samenwerkingsvormen en delen waar mogelijk onze kennis. We zijn daarvoor aangesloten bij regionale green deals in de regio Eindhoven en Tilburg. De Green deals hebben als doel dat zorginstellingen binnen 3 jaar een aanzienlijke verduurzaming van de bedrijfsprocessen realiseren.

Vincent Buitendijk,
Raad van bestuur

Eindhoven, september 2019

Inhoud

Voorwoord

1. Organisatieprofiel

2. Milieudoelstellingen

3. Milieu registraties

3.1 elektra verbruik

3.2 gasverbruik

3.3 CO2 footprint

3.4 waterverbruik

3.5 afval

3.6 milieu incidenten/klachten

4. Analyse verbeterpunten

4.1 energie

4.2 vervoer

4.3 voeding

4.4 afval

5. Actieplan 2019

5.1.Green deals

5.2 keurmerk

5.3 CO2 reductieplan

5.4 onderhoud

5.5 verlichting

5.6 afval

1. Organisatieprofiel

Libra Revalidatie & Audiologie (Libra R&A) is een stichting, die in 2006 is opgericht na een juridische fusie tussen de Stichting Revalidatie en Voorzieningen voor mensen met een Lichamelijke beperking; de RVL-groep (bestaande uit revalidatiecentrum Leijpark, SWLC en Audiologisch Centrum Tilburg/Breda) uit Tilburg) en de Stichting Revalidatie Zuidoost Brabant (revalidatiecentrum Blixembosch) uit Eindhoven.

Libra R&A biedt medisch specialistische revalidatie en audiologische zorg aan mensen met een lichamelijke, cognitieve en/of auditieve beperking vanuit verschillende locaties, te weten audiologische centra in Tilburg, Breda, Eindhoven en Uden, 't Kwetternest (diagnose- en behandelgroepen spraak-taal kinderen) en revalidatiecentra op de locaties Blixembosch, Leijpark en Weert. De revalidatielocaties Blixembosch en Leijpark beschikken naast poliklinische zorg en behandelcapaciteit ook over klinische capaciteit voor totaal 88 bedden.

Libra Arbeidsexpertise vervult daarnaast op de locaties Tilburg, Eindhoven en Den Bosch een expertfunctie voor arbeidsre-integratie van volwassenen.

Van de huurlocaties zijn niet alle gegevens voor handen en daar wordt alleen poliklinische zorg verleent daarom beperken we ons in deze rapportage tot de beide grote locaties die in eigendom zijn. Medewerkers werken over de locaties heen en daarom is de formatie niet per locatie opgesplitst.

	Blixembosch	Leijpark	Totaal
Bruto vloeroppervlak	12.300 m ²	10.356 m ²	22.656 m ²
Aantal bedden	40	48	88
Aantal fte			528

Bedrijfsgegevens 2018

2. Milieudoelstellingen Libra Revalidatie & Audiologie

Libra R&A is zich bewust van de verantwoordelijkheid die zij heeft tegenover haar klanten, bezoekers, medewerkers en de omgeving als het gaat om het milieu en de samenleving.

Door middel van de volgende doelstellingen wil Libra R&A de zorg voor het milieu zoveel mogelijk in alle aspecten en effecten van de bedrijfsvoering tot uiting laten komen:

- Het naleven van wettelijke voorschriften en richtlijnen;
- Het beperken van afval binnen de inrichting;
- Het beperken van energie- en waterverbruik;
- Het verantwoord gebruiken van milieubelastende stoffen;
- Het inbedden van duurzaam inkopen binnen onze organisatie;
- Het verankeren van het concept duurzaam bouwen in het bouwbeleid;
- Het integreren van milieuaspecten in de bedrijfsvoering.

Libra R&A veroorzaakt door de zorg en behandeling van haar klanten milieubelastende activiteiten, waarbij emissies vrijkomen als gevolg van o.a. energieverbruik en afval. Goede milieuzorg vindt bij onze organisatie op een systematische wijze plaats.

Er is een milieubeleid vastgesteld en we voeren dit planmatig en volgens vastgelegde afspraken uit, evalueren het periodiek en verbeteren en/of passen het aan waar nodig. We staan voor een proactieve milieuzorg, die zorgt voor minder verbruik van producten en stoffen, meer gebruik van milieuvriendelijke producten en een doelmatige scheiding en hergebruik van afvalstoffen. Wat het energiebeleid betreft, worden maatregelen waar een milieuoverweging aan ten grondslag ligt toegepast en uitgevoerd, met als doel de milieueffecten tot een redelijkerwijs beoogd minimum te beperken. Hierbij houden we rekening met economische, financiële en maatschappelijke omstandigheden.

Om te voldoen aan milieuregelgeving en andere verplichtingen is energiebesparing zowel uit milieuoogpunt als vanwege kostenbesparing een must. Door de sterk stijgende energieprijzen komen duurzame oplossingen steeds meer in beeld. Libra R&A zal zich extra inspannen om bij komende nieuw- en verbouwprojecten gebruik te maken van duurzame technologieën.

3. Milieu registraties

3.1 Elektra verbruik

Verbruik	2017	2018	Vershil
Totaal kWh	1.985.000	1.801.352	- 183.648
Dag kWh	1.242.530	1.119.296	- 123.234
Nacht kWh	742.470	682.056	- 60.414
kWh/m2	87,7	79,5	- 8,1
Verlichting	700.555	700.555	0
Ventilatoren	576.928	576.928	0
Apparatuur	459.656	459.656	0
Koeling	165.441	165.441	0
Pompen /bevochtiging	82.420	82.420	0

Totaal Elektra verbruik

Het totale elektra verbruik was in 2018 79,5 kWh/m2 tegenover 87,7 kWh/m2 in 2017. De afname is het resultaat van de zonnepanelen die in 2018 op de daken zijn geplaatst. Daarmee wordt duurzame energie opgewekt. Er zijn naast het plaatsen van zonnepanelen geen grote investeringen in de installaties uitgevoerd.

3.2 Gasverbruik

verbruik	2017	2018	Vershil
Totaal m3	340.693	326.347	-14.346
m3/ m2 BVO	15.6	14,4	-1,2
Graaddagen	2677	2642	-1.3%
Verwarming m3	248.052	233.706	- 6 %
Warmwater m3	34.350	34.350	0%
Zwembad m3	58.291	58.291	0%

2018 was 1,2 % warmer dan 2017 en hebben we ongeveer 6 % minder gas verbruikt. Wanneer we het gasverbruik compenseren met de graaddagen blijft er nog een netto besparing over. De besparing is bereikt met een actief energiebeheer en daarbij enkele installatie technische aanpassingen.

3.3 CO2 footprint

	2017	2018	Vershil
Totaal	3147 ton CO2	3.083 ton CO2	- 64
Elektra	1.288 ton CO2	1.169 ton CO2	- 119
Gas	644 ton CO2	612 ton CO2	- 32
Drinkwater	2.7 ton CO2	2.7 ton CO2	0
Emissie	215 ton CO2	215 ton CO2	0
Woon werkverkeer	898 ton CO2	990 ton CO2	+ 92
Zakelijk verkeer	99 ton CO2	94 ton CO2	- 5

CO2 footprint

We zien in 2018 een vermindering van 64 ton CO2 uitstoot ten opzichte van 2017. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het plaatsen van de zonnepanelen en betere instellingen voor de installaties. Daarnaast zien we dat medewerkers meer gebruik maken van video conferenzen en daarmee een afname van het zakelijk verkeer (5 ton CO2). Daarnaast is er een toename van 18 Fte ten opzichte van 2017 door uitbreiding van de kliniek. Dat leidt tot een toename van 92 ton CO2 in het woonwerk verkeer.

3.4 Water verbruik

	2017	2018	Vershil
Totaal	9.170 m3	9.153 m3	- 17
Spoelwater zwembaden	1.357 m3	1.265 m3	- 92
Waternverbruik	7.813 m3	7.888 m3	+ 75

In verband met twee zwembaden wordt een deel (1265 m3) verbruikt voor het spoelen van de filters. Ten opzichte van 2017 is er iets minder gespoeld voor het zwembad en is er iets meer water verbruikt. In totaal is er 17m3 minder water verbruikt in 2018.

3.5 Afval

soort	2017	2018	Vershil
Totaal	66550 kg	73848	+ 7298 kg
Ongesorteerd bedrijfsafval	51340 kg	54230 kg	+ 2890 kg
Grof vuil	2460 kg	7000 kg	+ 4540 kg
papier	9910 kg	10150 kg	+ 240 kg
Swill	1140 kg	1260 kg	+ 120 kg
Frituurvet	140 kg	130 kg	- 10kg
kunststof	340 kg	404 kg	+ 64 kg
glas	1220 kg	130 kg	- 1090 kg
tonercartridge	0 kg	90 kg	+ 90 kg
Apparatuur	0 kg	100 kg	+ 100 kg
hout	0 kg	0 kg	0 kg
Sloop bouwafval	0 kg	354 kg	+ 354 kg

In totaal is er in 2018 bijna 7.300 kg meer afval afgevoerd dan in 2017. Dit is voor een groot deel te verklaren met een toename van 4540 kg grof vuil door een eenmalige grootschalige opruiming. Daarnaast is er lange tijd de tonercartridge opgespaard en nu eenmalig afgevoerd. Dat het ongesorteerd bedrijfsafval verhoogd is heeft te maken met uitbreiding aantal VIN bedden in de kliniek Leijpark en meer formatie.

3.6 Milieu klachten en incidenten

Er zijn in 2018 geen milieu incidenten gemeld en geen milieuklachten ontvangen.

4. Analyse verbeterpunten

4.1 Energie

Een van de speerpunten uit het duurzaamheid & milieu beleid is energie. Naast onderzoek naar de mogelijkheden om duurzame energie op te wekken, wordt ingezet op terugdringen van het energieverbruik.

In 2018 is subsidie verkregen voor het plaatsen van zonnepanelen op de locaties Blixembosch en Leijpark. Het aanbestedingstraject is doorlopen en de zonnepanelen zijn in 2018 geplaatst. In 2018 hebben de zonnepanelen 175.000 kWh opgeleverd.

Er wordt een traject opgestart om tot een 'roadmap' te komen voor het omzetten naar LED verlichting. De resultaten worden daarna opgenomen in het duurzaam meerjaren onderhoudsplan.

Om alle mogelijke energiebesparingen in beeld te krijgen is een totale energiescan per locatie noodzakelijk. Voor Locatie Blixembosch is deze in 2018 uitgevoerd en in 2019 wordt er ook op locatie Leijpark een energiescan uitgevoerd. Daarmee wordt in kaart gebracht op welke onderdelen er nog besparingen te behalen zijn. Dit wordt dan omgezet in een duurzaam meerjaren onderhoudsplan

Met minder verbruik en zonnepanelen hebben we 183.000 kWh minder stroom ingekocht ten opzichte van 2017 dat is ruim 10 %. Het gasverbruik is door de installatietechnische en beheermaatregelen met 6 % teruggebracht ten opzichte van 2017. Dit zijn absolute getallen en niet gecorrigeerd met graaddagen.

4.2 Vervoer

In 2016 is gestart met het invullen van de milieubarometer. Vervoer bleek een van de grootste veroorzakers van onze CO2 uitstoot. Dit heeft geleid tot een eerste stap om de CO2 uitstoot terug te dringen met het opstellen van een nieuw vervoersbeleid.

Uitgangspunt daarbij is om het elektrisch rijden, fiets- en OV gebruik te stimuleren en het gebruik van de auto te ontmoedigen.

Het vervoersbeleid is in 2018 vastgesteld.

Er is een videoconference systeem aangeschaft om overleg tussen medewerkers op verschillende locaties zonder vervoersbewegingen mogelijk te maken. Daarmee is het zakelijk verkeer in 2018 met 11.000 km terug gedrongen.

Woonwerkverkeer kilometers zijn op jaarbasis met 10% toegenomen, wat te verklaren is door een toename van 18 Fte ten opzichte van 2017.

4.3 Voeding

In 2018 is gestart met een het opstellen van een nieuwe visie op voeding binnen Libra R&A. De belangrijkste uitgangspunten zijn daarbij het centraal stellen van de klant en het verstrekken van gezonde en duurzame producten. Op basis hiervan is een nieuw voedingsconcept ontwikkeld waarbij de klant meer keuzevrijheid krijgt in wat en wanneer hij/zij wil eten en waarmee door de wijze van bereiden het afval aanzienlijk wordt teruggedrongen. Dat zal ook inzichtelijk worden gemaakt door middel van registratie. De verwachting is dat het nieuwe voedingsconcept vanaf 2019 kan worden geïmplementeerd.

4.4 Afval

De afvalstromen zijn in kaart gebracht en op basis daarvan streven we op drie onderwerpen naar het terugbrengen van het afval, te weten Beter scheiden aan de bron, hergebruik en inkoop.

Beter scheiden aan de bron:

Hiervoor is het ook noodzakelijk om te kijken naar de afvalverwerker die ervoor moet zorgen dat de afvalstromen ook gescheiden worden verwerkt. Uit de inventarisatie blijkt dat we ondanks het feit dat we al een groot aantal afstromen scheiden, er in verhouding nog een groot percentage restafval wordt ingezameld. De reden daarvan is dat er erg veel decentraal wordt ingezameld. In 2019 wordt een nieuw aanbesteding gehouden voor afval waarbij tevens de inzameling op een andere wijze zal worden ingericht.

Hergebruik

In 2016 is er een convenant afgesloten met een revalidatie-instelling in Mexico. Alle functioneel afgeschreven goederen worden ingezameld en periodiek verscheept naar Mexico waar ze volledig ingezet kunnen worden. Daarnaast zoeken we naar mogelijkheden om meer refurbished goederen in te zetten die met betrekkelijk weinig milieuschade een tweede leven kunnen krijgen.

Inkoop

Het zilveren keurmerk is in 2018 behaald wat voor een belangrijk deel gaat over duurzame inkoop. Hiervoor is een nieuw inkoopbeleid opgesteld waarbij duurzaamheid al bij inkoop een nadrukkelijke rol krijgt. Door duurzaamheid als selectiecriteria mee te nemen in aanbestedingen kan het afval al aan de bron worden verminderd.

5. Actieplan 2019

5.1 Green deals

Libra Revalidatie & Audiologie tekende eind november 2017 samen met nog 12 zorginstellingen, 9 gemeentes, de Omgevingsdienst Midden- en West Brabant, de Brabantse Ontwikkel Maatschappij (BOM) en de stichtingen Stimular en MOED de Green Deal Gezondheidssector Hart van Brabant. De deal heeft als doel dat zorginstellingen binnen 3 jaar een aanzienlijke verduurzaming van de bedrijfsprocessen realiseren.

In januari 2018 is een vergelijkbare greendeal voor de gemeente Eindhoven ondertekend door de gemeente, 5 zorginstellingen, de BOM en de stichting Stimular.

Wij leveren daarmee ook een bijdrage aan de leefbaarheid in de plaatsen en/of regio's waarmee we zijn verbonden. Wij staan open voor samenwerkingsvormen en delen waar mogelijk onze kennis en ervaringen.

5.2 Behouden zilveren keurmerk MPZ

In 2018 is het zilveren keurmerk van het MPZ te behaald. In 2019 zijn de eisen verscherpt en er zullen diverse acties worden uitgezet om het zilveren keurmerk in 2019 te behouden. Er zal in het najaar van 2019 door MPZ een audit worden gehouden.

In 2019 willen we ook de voorbereidingen opstarten om het gouden keurmerk te behalen. Daarvoor zal o.a. een upgrade van het strategisch vastgoed beleid worden uitgevoerd.

5.3 CO2 reductieplan

Er is in 2018 al een energiescan van locatie Blixembosch uitgevoerd en in 2019 zal er ook een van locatie Leijpark worden uitgevoerd zodat inzichtelijk wordt waar mogelijk energiebesparende maatregelen technisch en financieel haalbaar zijn.

Er zal in 2019 een duurzaam meerjarig onderhoud planning (DMJOP) opgesteld worden mede op basis van de energiescans.

Op basis van de energiescan en het DMJOP zal er een CO2 reductieplan worden opgesteld.

5.4 Onderhoud

In het onderhoud zullen de boiler en CV- ketels in Leijpark vervangen worden en waar mogelijk voor duurzame alternatieven.

5.5 Verlichting

Er wordt een volledige inventarisatie uitgevoerd van alle verlichtingsarmaturen. Op basis daarvan wordt er een roadmap opgesteld voor het vervangen van alle armaturen door LED verlichting. Dat zal worden opgenomen in het DMJOP.

5.6 Afval

Er wordt in 2019 een aanbesteding voor afvalverwerking uitgevoerd. Daarop volgend zal een implementatieplan gemaakt worden. Doelstelling is meer afvalstromen te scheiden aan de bron. Daarmee wordt het restafval verminderd en kan meer afval gerecycled worden.